

FARSTA STADSDELSNÄMND
STADSDELSDirektörens STAB

TJÄNSTEUTLÅTANDE
DNR 1.2.1-156/2012
SID 1 (30)
2012-03-23

Handläggare: Katarina Höök
Telefon: 508 18 138

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2012-04-19

Underlag för budget 2013 med inriktning för 2014 och 2015

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förslag till underlag för budget 2013 med inriktning för 2014 och 2015.
2. Omedelbar justering

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektör

I. Kommunfullmäktiges inriktningsmål

I.1 Stockholm ska vara attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Strategiska satsningar

- Samverkan med lokala näringslivet
- Farsta har en hälso- och idrottsprofil
- Andelen unga som motionerar och idrottar ökar
- Insatserna utvecklas för de bidragshushåll som blivit långtidsberoende.

I.2 Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

Strategiska satsningar

Förskola

- Utveckla barns möjligheter till lek, rörelse och kommunikation,
- Utveckla barnens förståelse för matematik, natur och teknik
- All personal utbildas i informations- och medieteknik
- Strategiska satsningar Rekrytering av förskollärare
- Utbyggnad av förskoleplatser

Strategiska satsningar

Verksamhet barn och unga

- Väcka ungdomars intresse för fysiska aktiviteter
- Utveckla samverkan med lokala föreningar
- Fritidsverksamhet i Sköndal
- Satsning på kompetensutveckling av personal

Strategiska satsningar

Äldreomsorg

- Omorganisation av hemtjänsten för äldre
- Utveckling av Edö äldreboende
- Ökad möjlighet för äldre att bo kvar hemma
- Samverkan med frivilligorganisationer kring träffpunkter och aktiviteter för äldre
- Samverkan med landstinget
- Social dokumentation

Strategiska satsningar

Funktionsnedsättning

- Stöd till ett tryggt och aktivt socialt liv.
- Inflytande och delaktighet
- Kompetensutveckling

Strategiska satsningar

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

- Utveckla evidensbaserad praktik
- Brukarundersökningar för att utveckla kvaliteten i insatserna
- Anpassad information till kunder/brukare så att de kan utöva sin valfrihet
- Insatser till personer med missbruksproblematik.
- Samverkan med landstingspsykiatri
- Samarbete mellan beställare och utförare
- Systematisk uppföljning och utvärdering av egna och köpta insatser
- Fördjupa det preventiva drogarbetet

Strategiska satsningar

Medarbetare

- Generationsväxling av chefer
- Fortsatt arbete med att sänka sjukfrånvaron
- Delaktighet och ansvar (medarbetarskap)
- Personalplanering

1.3 Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Strategiska satsningar

- Verksamhetsutveckling enligt Lean-metoden
- Interna nätverk och arbetsgrupper med controllers, personalkonsulter och utvecklingssekreterare

2. Nämndens verksamhetsområde

2.1 Förskoleverksamhet

Nuläge -Analys

Platsbehovet inom förskolan är fortsatt stort och förväntas bli detsamma de närmaste åren till följd av nybyggnation i stadsdelsområdet. Enligt SWECO:s befolkningsprognoser kommer behovet av förskoleplatser att öka under

tidsperioden 2011 till 2015 med cirka 5 %, se tabell. Barnantalet förväntas främst öka i Sköndal, men även i Centrala Farsta och Fagersjö. Hökarängens barnantal kommer enligt prognosen att sjunka de närmaste åren. Arbetet med lokal-försörjning försvåras av att det råder brist på lämpliga lokaler och att lediga gårdsutrymmen som tidigare har funnits på befintliga gårdar redan har utnyttjats fullt ut. Förskoleverksamheten planerar att utökas med fyra nya förskolor (med cirka tio avdelningar) och utökning med en avdelning på en befintlig förskola under innevarande år. Under 2013-14 planeras start av tre nya permanenta förskolor om tolv avdelningar. Till viss del kommer de förskolorna att ersätta äldre förskolor och förskolor som drivs i paviljonger.

Stora behov av renovering av äldre förskolebyggnader, ofta på grund av fukt-skador i bottenplattan, har varit ett återkommande problem och många förskolor med samma byggteknik återstår att se över.

Prognos för antal barn i Farstas stadsdelar

	2010	2011	2015	Förändring under planperioden 2011 till 2015
Farsta stadsdelsområde	3 129	3 487	3 674	Ökning 5 %
Tallkrogen	500	509	504	Sänkning 1 %
Gubbängen	357	373	379	Ökning 2 %
Hökarängen	526	585	507	Sänkning 13 %
Sköndal	461	448	592	Ökning 32 %
Centrala Farsta	774	1 011	1 099	Ökning 9 %
Fagersjö	244	244	262	Ökning 7 %
Farsta Strand	294	315	325	Ökning 3 %

Källa: SWECO

De senaste åren har efterfrågan på förskoleplatser varit större än vad som har prognostiserat och vad verksamhetens egna erfarenheter förutspått. Den trenden har förvaltningen tagit hänsyn till i sin lokalplanering.

Det har även varit svårt att rekrytera förskollärare då antalet som utbildas är lägre än behovet. Den sista tiden har detta även gällt barnskötare.

Förvaltningen har satsat på att utbilda samtlig personal och alla chefer i praktisk IT- och mediekompetens (PIM). Under innevarande år förväntas majoriteten av personalen att bli klara med sina självstudier.

Inom ramen för e-tjänstprogrammet görs ett pilotförsök med att utveckla en förskoleportal i Farsta och i Hägersten/Liljeholmens stadsdelsförvaltning. En förskola i varje stadsdelsområde har varit piloter i projektet. Intresset och nöjdheten med det nya verktyget har varit stor både hos personal och föräldrar. Införandet av portalen på fler förskolor har fördröjts på grund av tekniska svårigheter att lösa kommunikation mellan olika verksamhetsprogram

Prioriteringar

Ett prioriterat område är klara behovet av rekrytering av förskollärare och utbildade barnskötare både till befintliga och nystartade verksamheter. Förvaltningen har och kommer att pröva nya vägar för att nå ut och locka presumtiva nya medarbetare till Farsta. En väg är att ta tillvara resultaten från de fokusgrupper på temat "Hur rekrytera" som har genomförts med anställda förskollärare. Välmeriterade barnskötare kommer att erbjudas att få gå på den erfarenhetsbaserade förskollärarytbildningen vid Södertörns högskola. Förskoleområdena tar emot förskollärestudenter för verksamhetsförlagd utbildning på enheterna.

Förskolan ska lägga grunden till det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa. Inom ramen för förvaltningens satsning på hälsa och idrott ska barnen erbjudas miljöer inom- och utomhus som lockar till lek, rörelse och idrott. De ska ges möjlighet att stimuleras genom roliga och meningsfulla aktiviteter som utvecklar motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning. Gårdar och närliggande utemiljö ska ses över så att de stimulerar till lek, rörelse, kommunikation, matematik-, natur- och teknikupplevelser. Barnen ska med stigande ålder få en förståelse över kostens betydelse för sin egen hälsa och välbefinnande.

Arbetet med barns olika språkliga och kommunikativa uttrycksformer som ska lägga grunden till barnens läs- och skrivutveckling. Barnen ska erbjudas en kreativ miljö som stimulerar kommunikation på olika sätt. Tillsammans med föräldrarna ska förskolan lägga grunden till flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska. Det innebär att aktivt stödja modersmålet, synliggöra barnens olika kulturbakgrunder och att utveckla svenska språket inom ramen för förskolans ordinarie verksamhet. Förskolan ska även ge barnen möjlighet att utveckla sin förståelse för matematik, natur och teknik genom att låta barnen få undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar på problemställningar.

Insatser för och samverkan kring barn i behov av särskilt stöd ska ses över för att säkra att rätt stöd ges till rätt barn.

Utbildningssatsningen på informations- och medieteknik, PIM, ska ge personalen digitala verktyg som förväntas bidra till att utveckla det pedagogiska arbetet i förskolan och att förbättra och underlätta kommunikationen med föräldrarna. De tekniska förutsättningarna för att genomföra fortbildningen har inte varit optimala, då många förskolor endast har ADSL-uppkopplingar och flera har saknat uppkoppling helt.

För att förvaltningens IT-satsning riktad till personal, barn och föräldrar ska ge full utdelning behöver samtliga förskolor ha fungerande IT-teknik. Under 2010 har fiberuppkoppling dragits fram till elva förskolor men fortfarande saknar två stycken helt uppkoppling och resterande 24 förskolor har endast ADSL-uppkoppling.

Projektet förskoleportalen kommer under 2012 att integreras i stadens system och utökas med ytterligare fem förskolor i stadsdelsområdet. Förskoleportalen ska ge

föräldrar och personal ett modernt kommunikationsverktyg som enkelt ska kunna användas via dator och/eller mobiltelefon.

Under planperioden beräknas att en utbyggnad av förskoleplatser i enlighet med lokalplanen vara nödvändig för att klara.

2.2 Verksamhet för barn och unga

Nuläge- Analys

Stor vikt läggs vid att barn och ungdomar i fritidsverksamheterna är delaktiga i planeringen av vilka aktiviteter som erbjuds på enheterna.

Det förebyggande folkhälsoarbetet är en naturlig byggsten i fritidsverksamhetens olika verksamheter. Att tidigt möta föräldrar och barn i öppna förskolan, parkleken och senare fritidsgården ger en unik möjlighet att fånga upp och stödja familjer, men även stimulera dem i sin vardag. Satsning har skett på att utveckla samarbete med lokala idrottsföreningar och studieförbund kring idrott, musik och kulturverksamhet på fritidsgårdarna.

Tobakspolicyn som antogs av stadsdelsnämnden 2011 kommer att revideras. Den har personalen tagit fram tillsammans med ungdomar som besöker fritidsgårdarna i samverkan med Non smoking generation.

Prioriteringar

Utifrån ett folkhälsoperspektiv och i linje med idrotts- och hälsoprofilen inom stadsdelsnämndens verksamheter ska barn och unga under sin uppväxt ges möjlighet att komma i kontakt med rörelse, hälsa och idrott. Fritidsverksamheten kan "fånga in" och engagera ungdomar i fysiska aktiviteter och att planera för rörelse och "spontanidrott". Det är viktigt att idrottsprofileringen inkluderar flickors idrottsutövande och beaktar hur intresset för idrott och rörelse kan väckas hos unga flickor. Här utöver kommer flera andra aktiviteter att erbjudas, inte minst på temat kultur.

Barn och ungdomar som tillbringar sommaren i Farsta ska erbjudas ett brett utbud av olika sommar- och fritidsaktiviteter. Fritidsverksamheten ska ytterligare utveckla sin samverkan med lokala idrottsföreningar i syfte att erbjuda ungdomarna fler möjligheter att pröva olika sporter och fritidsaktiviteter.

Fritidsgårdsverksamheten för funktionsnedsatta ungdomar vidareutvecklas i samverkan med andra stadsdelsförvaltningar

I Sköndal ser förvaltningen över möjligheten att starta upp någon form av fritidsverksamhet. Detta kan komma att ske i egen regi, i samverkan med någon förening eller som enskilt driven verksamhet.

För att skapa kontinuitet och trygghet för barn och ungdomar som går på fritidsverksamheterna behöver satsningar göras på kompetensutveckling och utbildad personal kommer att prioriteras vid nyrekrytering.

2.3 Kultur och föreningsverksamhet

Nuläge- Analys

Inom ramen för Söderortsvisionen genomförs ett program med idrottsprofilering i Farsta stadsdelsområde. Programmet innefattar ett antal med aktiviteter i syfte att främja folkhälsan. Prioriterad målgrupp är barn och ungdomar och målsättning är att stimulera fler barn-och unga att motionera och idrotta mera.

Prioriteringar

Hälso- och idrottsprofil

Farstas hälso- och idrottsprofil har målsättningen att uppmuntra till fler aktiviteter i området och i skolorna. Andelen unga som motionerar och idrottar ska öka. Gubbängsfältet föreslås utvecklas till ett sportfält. Förvaltningen arrangerar årligen ”Farstaloppet” för motionärer. Förskolor och fritidsverksamheter utvecklar samarbete med lokala idrottsföreningar genom att dessa bjuds in att visa upp sina idrotter på förskolorna och genom direktinformation om sin verksamhet till personal och på föräldramöten. Varje år planeras in idrottsmässor där förskolebarn får prova på olika idrotter i en lekfull miljö.

Aktivitetshuset Tuben

Aktivitetshuset är en naturlig samlingspunkt för ungdomar och seniorer. Verksamheten erbjuder aktiviteter som stödjer egen kreativitet, musik och kultur, samt sociala och skapande mötesplatser. Särskilda aktiviteter kommer att erbjudas inom hälsa och motion. Aktivitetshuset genomför två utställningar per år som belyser aktuella frågor i Farsta.

För målgruppen unga finns särskilda coacher som stöd i övergången mellan barn och vuxenlivet och i framtidsfrågor. Prioriterade områden är stöd till ungdomar som söker arbete och egen försörjning och flickor som vill utveckla egna aktiviteter inom kultur och hälsa. För seniorer utvecklas i samarbete med föreningslivet aktivitetshuset som mötesplats för kulturaktiviteter och som social mötesplats med inriktning gymnastik, motion och hälsa.

Föreningslivet, studieförbund, kultur- och näringslivet har verksamheter i huset.

Nuläge- Analys

Kultur

Genom organisationen av kulturombud för förskola, fritid, äldreomsorg, socialpsykiatri samt omsorg om funktionshindrade skapas en direktkontakt med verksamheterna och aktiviteter anpassas efter deras olika behov och förutsättningar.

Kultur i ögonhöjd är ett viktigt styrdokument i planering av kulturverksamhet för barn och unga. Stadens barnkulturnätverk startades 2011 och spelar en viktig roll för att nå Kultur i ögonhöjds övergripande mål.

Kulturbidrag till föreningar för öppna kulturarrangemang fördelas en gång per år. Programbladet ”Det händer i Farsta” produceras en gång i månaden.

Prioriteringar

Kultur

Förvaltningen kommer att arbeta vidare med att

- Utveckla utbudet av lovaktiviteter för barn och ungdomar i samarbete med Fritidsverksamheten, Biblioteken i Farsta, ideella föreningar och studieförbund.
- Utveckla kulturaktiviteterna inom barn- och ungdomsverksamheterna i linje med Kultur i ögonhöjd.
- Stimulera det ideella föreningslivet att genomföra arrangemang hela året. Stimulera föreningar att göra kulturaktiviteter för barn och unga.
- Hitta nya samverkansformer med Kulturcentrum Farsta Bibliotek och Vår Teater.
- Utveckla kulturverksamheten inom avdelning vuxna

2.4 Äldreomsorg

Nuläge- Analys

Antalet personer över 65 år ökar i stadsdelsområdet, men i de äldsta och mer omsorgskrävande åldersgrupperna har antalet minskat något på senare år. Fram till 2015 förväntas antalet personer över 80 år i Farsta stadsdelsområde minska med ytterligare 241 personer. Enligt prognosen vänder utvecklingen först en bit in på 2020-talet. (2011 års befolkningsprognos bygger på befolkningen 2010-12-31).

Folkmängd 31 december, Farsta stadsdelsområde, prognos 2011 - 2015

	2011	2012	2013	2014	2015
>65 år	8863	8925	9002	9070	9094
65-79 år	5452	5553	5696	5835	5924
>80år	3411	3372	3306	3235	3170

Hemtjänst

Inom hemtjänsten har stadens kundvalsmodell inneburit en ökad konkurrens vilket fört med sig att antalet kunder minskat för de kommunala utförarenheterna. I januari 2012 hade 1 545 äldre i Farsta hemtjänstinsatser fördelade på 45 utförare varav fyra i kommunal regi. De kommunala utförarenheterna hade i januari sammanlagt 638 kunder (41 %). Antalet utförare ökar ständigt. En av de större utförarna i området, stiftelsen Stora Sköndals hemtjänst med 162 kunder, avvecklar sin verksamhet under våren 2012.

Särskilt boende

I stadsdelsområdet finns 535 platser i särskilt boende för äldre, varav 316 i kommunal regi. 233 av platserna har inriktning mot demens. Boenden i Farsta har genomgående en hög beläggningsgrad. Ett vård- och omsorgsboende i regionen i stiftelsen Stora Sköndals regi avvecklar 90 platser under våren 2012. En framskrivning av äldreomsorgsbehovet genomförd av Sweco Eurofutures AB med 2010 års befolkning som bas visar en viss minskning av behovet av särskilt boende i stadsdelsområdet de närmaste åren (från 572 platser 2011 till 557 platser år 2015). För mer information, se Boendeplan Östra söderort, bilaga 2.

Prioriteringar

Ny organisation inom hemtjänsten

Alla kommunala utförarenheter inom hemtjänst i Farsta redovisade ett underskott under 2011. För att skapa ett konkurrenskraftigt hemtjänstalternativ omorganiserar förvaltningen utförarverksamheten under 2012. Enligt förvaltningens förslag slås de fyra enheterna ihop till en enhet med ungefär 90 tillsvidareanställda vårdbiträden och undersköterskor, en enhetschef, två biträdande enhetschefer och tre administrativa assistenter. Initialt kommer den nya enheten att delas upp på två lokaler. På sikt är målsättningen att hela verksamheten samlas i en gemensam lokal.

Genom omorganisationen blir organisationen mindre sårbar när antalet kunder varierar över tid. Möjligheten till specialisering och team-inriktat arbete ökar. Resurser i form av personal och lokaler kan utnyttjas mer effektivt.

Satsning på ökat kvarboende

Förvaltningen ska på olika sätt verka för att möjliggöra ett ökat kvarboende för äldre i det egna hemmet. Omorganisationen av hemtjänsten ska bland annat möjliggöra en mer specialiserad hemtjänst för att möta nya behov. Nya grupper kommer att behöva omfattande hemtjänst. Förvaltningen räknar med efterfrågan från till exempel äldre med missbruksproblematik, behov av stöd från socialpsykiatri eller en annan språkbakgrund än svenska.

Samverkan med frivilligorganisationer fortsätter och skapar ett brett utbud av aktiviteter för olika behov och önskemål. Det utvecklade anhörigstödet fortsätter, med det nya aktivitetshuset Tuben som en viktig mötesplats. Syftet är att underlätta för anhörigvårdare genom att till exempel erbjuda utbildning, studiecirkel och utflykter.

Innovationer som syftar till att möjliggöra kvarboende står i fokus i ett EU-finansierat projekt som förvaltningen deltar i tillsammans med Norrmalms stadsdelsförvaltning och äldreförvaltningen. I projektet kommer de elva deltagande länderna att byta erfarenheter genom ett antal seminarier.

Omvandling av delar av Edö äldreboende

Edö äldreboende innehåller servicehus, vård- och omsorgsboende med somatisk inriktning och demensinriktning. En dialog om framtida inriktning, renovering och ombyggnad pågår. Ombyggnaden ska göra huset mer flexibelt utifrån en

föränderlig efterfrågan på äldreboende. Det kan till exempel innebära möjligheter för par som vill bo tillsammans i vård- och omsorgsboende. Förvaltningen avvaktar den pågående avvecklingen inom Stiftelsen Stora Sköndals boende innan ombyggnaden av Edö inleds.

I årets uppdatering av äldreboendeplanen för Stockholms stad räknar förvaltningen inte med något behov av fler boendeplatser. I stället prioriteras att hitta bra ersättning för de 90 platserna som avvecklas på Stora Sköndal och de 79 boendeplatserna på Farsta vård- och omsorgsboende, som ska lämna sin nuvarande lokal så snart det finns ett bra alternativ.

2.5 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Nuläge- Analys

Målgruppen med mer komplexa vård och omsorgsbehov tenderar att öka. Särskilt gruppen med neuropsykiatriska diagnoser i kombination med andra funktionsnedsättningar och svårigheter blir fler vilket ställer ökade krav på bemötande, kompetens och att verkningsfulla arbetsmetoder utvecklas. Därtill ställer det ökade krav på en utökad och effektiv samverkan med landstingets psykiatri och habilitering. Valfrihet har funnits sedan halvårsskiftet 2009. Arbetet med att utveckla information och service till brukarna för att de ska kunna använda möjligheten att välja utförare pågår kontinuerligt bland förvaltningens biståndshandläggare.

Prioriteringar

Fortsatt kompetensutveckling är nödvändig för att kunna öka kvaliteten i arbetet med personer som har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Såväl den allmänna som den specifika kompetensen om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och de svårigheter det innebär för den enskilde behöver utvecklas hos personalen. Strategier måste också utvecklas för att se till att förvärvade kunskaper omsätts i förbättringsarbetet och för att tillgodose de behov som finns hos målgruppen.

Den enskilde brukarens möjligheter till inflytande och delaktighet i planering och utförande av insatserna som ges behöver utvecklas vidare. Arbetet med att utveckla valfriheten och stödja brukarna i att göra egna och övertänkta val fortsätter. Det ska vara relativt lätt för den enskilde brukaren att få en överblick över vilka valalternativ som finns att tillgå. Informationen om de olika alternativen som står till buds, dvs. vilka typer av insatser som det finns att välja mellan, vilka olika utförare som finns att välja på och relevant fakta om samtliga utförare ska vara tydlig och korrekt. Biståndshandläggarna har en mycket viktig roll och det behövs därför ett systematiskt metodutvecklingsarbete i hur man förmedlar information till brukarna.

Många med funktionsnedsättning behöver stöd och hjälp för att bryta isolering och få ett mer aktivt fungerande socialt liv. Att ha tillgång till ett brett urval av personer som är intresserade av att åta sig uppdrag som kontaktpersoner är mycket

viktigt. Rekryteringsarbetet måste pågå kontinuerligt och här bör central förvaltning och stadsdelsförvaltningarna samverka. En kontaktperson kan många gånger bidra till att den enskilde blir mer delaktig i samhällslivet och ökar möjligheterna för den enskilde att ta del av det utbud av nöjes- och fritidsaktiviteter som finns.

2.6 Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Nuläge- Analys

Barn och ungdom

I linje med stadsdelsnämndens förebyggande strategi fortsätter arbetet runt barnfamiljer. Insatser och förebyggande arbete prioriteras i syfte att tidigt fånga upp barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Stöd och behandlingsarbete ska främst ges på hemmaplan för att i möjligaste mån undvika placeringar utanför hemmet.

I de fall där föräldrarna inte kan tillgodose barnets grundläggande behov alternativt att ungdomen lever ett utsatt liv med kriminalitet och missbruk, kan det bli aktuellt att placera barnet/ungdomen utanför familjen. Familjestödsenhetens stödboende är ett alternativ till extern placering. Ungdomarna ges stöd av kvalificerad personal för att lära sig ta ansvar för sitt eget liv. Stödboendet förutsätter möjlighet till utflyttning till träningslägenheter, vilket det råder brist på.

Andelen ungdomar som använder alkohol regelbundet har minskat men istället har andelen ungdomar som provat och missbrukar cannabis ökat.

Prognoser visar på en fortsatt tillströmning av ensamkommande flyktingbarn till stadsdelsområdet. Migrationsverkets nya handlägningsrutiner medför att de sökande snabbare får beslut om permanent uppehållstillstånd, vilket leder till att förvaltningen får ta emot fler ungdomar per år som behöver stödinsatser och som kräver regelbunden uppföljning. Förvaltningen återsöker vårdkostnaderna för ungdomen, men ingen ytterligare ersättning utöver engångsersättningen på 31 tkr lämnas för det uppföljningsansvar som socialtjänsten har kring ungdomen, det vill säga ersättning för övriga kostnader såsom lokaler, it/telefoni, resor eller för den administrativa hanteringen vid återsökning av vårdkostnader varje kvartal. Uppföljningsansvaret för ungdomarna har stadsdelsnämnden till dess att de har egen försörjning eller fyllt 21 år.

Prioriteringar

För att lyckas med intentionerna att arbeta förebyggande och prioritera insatser på hemmaplan behöver förvaltningen ytterligare utveckla metoder inom ramen för evidensbaserad praktik: systematiserad uppföljning och utvärdering av egna och köpta insatser. Samarbetet mellan förvaltningens olika enheter ska fördjupas ytterligare. Vidare kan samarbetet med andra myndigheter som BUP, skola, polis och landstingets verksamheter som riktar sig till barn och unga samt med frivilligorganisationer i lokalsamhället vidareutvecklas.

Föräldrastödinsatser ger goda effekter, exempelvis motverkas kriminalitet, enligt forskningsresultat. Familjestödenheten gör insatser riktade till enskilda familjer och gruppstödinsatser till utsatta barn respektive föräldrar som brister i sitt föräldraskap. Detta område ska utvecklas ytterligare. Familjebehandlarna kommer 2012 att gå en fördjupningsutbildning i arbetsmetoden Circle of Security som är en anknytningsterapi och en metod för att utveckla familjesamspel. Fördjupningsutbildningen ger behörighet att bedriva gruppverksamhet.

Ungdomar som behöver stöd för att gå vidare till ett självständigt vuxet liv kan under en period behöva ett anpassat boende i form av försökslägenhet. Förvaltningen har ett fortsatt behov av fler försökslägenheter.

Det preventiva drogarbetet behöver utvecklas ytterligare. Förvaltningen ska i samverkan med övriga stadsdelsförvaltningar, skolan och andra närstående organisationer vidareutveckla riktade insatser till ungdomar och föräldrar för att förebygga tobak-, alkohol- och drogmisbruk. Ett fortsatt förebyggande arbete i samverkan med skola, polis och landsting är nödvändigt under kommande år.

Under 2011 har antalet ensamkommande flyktingbarn ökat och troligen kommer det att stiga även de kommande åren. Jämförelsevis konstaterar förvaltningen att den ökning av antalet ensamkommande flyktingbarn som varit under 2011 har inneburit behov av att utöka antalet handläggare för att hinna med utredningar och uppföljningar. För att klara de 70 aktuella ärendena har handläggareserseren utökats från två till tre socialsekreterare. Första stadsdelsförvaltnings uppfattning är att den ersättning som Migrationsverket kompenserar stadsdelsförvaltningen med täcker personalkostnader under det första året ungdomarna blir aktuella. Men därefter täcker ersättningen inte den arbetstid som går åt till uppföljningsansvaret som kan fortgå tills ungdomen fyller 21 år.

Övriga områden som förvaltningen behöver utveckla i samverkan med andra stadsdelsförvaltningar:

- utbudet av behandlingsinsatser riktade till familjer med multiproblem
- familjevård i egen regi
- organisationen för ensamkommande flyktingbarn
- hur ärenden med EU-medborgare som saknar inkomst och bostad ska hanteras.

Nuläge- Analys

Vuxna missbrukare

I Farsta bor ett stort antal personer som har behov av ett omfattande stöd inom förvaltningens socialpsykiatriska verksamheter och inom missbrukarvården. I stadens inventering av antalet aktuella missbrukare vid stadsdelsförvaltningarnas utredningsenheter visade det sig att antalet utredningsärenden i Farsta ökat med 13 procent under ett år. Samtidigt hade antalet aktuella minskat med 12 procent i staden i sin helhet. Närmare 300 missbrukare är aktuella för insats och utredning, antalet har ökat successivt sedan 2004. Flertalet av dessa missbrukare har ett långt

gånget missbruk som fått negativa konsekvenser för deras hälsa, förmåga att försörja sig själv och klara ett boende. De är i behov av många olika former för strukturerade vård- och behandlingsinsatser. Flertalet har också sociala och psykiatriska problem i kombination med missbruket vilket kräver att många olika insatser ges parallellt och ges i ett nära samarbete med landstingets beroendevård och psykiatri. Antalet yngre missbrukare tenderar också att öka. För många av dem är situationen ofta kaotisk, inte minst boendesituationen. De saknar ofta fast bostad.

Det ökade antalet och den högre åldern hos många av de aktuella personerna med missbruksproblematik i Farsta, medför att alkoholrelaterad dödlighet kan komma att öka. Utvecklingen mot ökade lokala skillnader i vårdbehov hos missbrukare, ger anledning att se över stadens fördelningsnycklar för missbruksvård. Bland annat kan alkoholrelaterad dödlighet åter behöva finnas med som en variabel.

Förvaltningen har under flera år arbetat mycket strukturerat och inriktat för att motverka och minska hemlöshet. Trots detta har antalet hemlösa varit relativt konstant under flera år. Vid senaste mätningen var 214 personer hemlösa. Flertalet har även missbruks- och psykiatriska problem vilket gör att missbruksvård och insatser för att motverka hemlöshet måste gå hand i hand. Olika länkar i boendekedjan måste stärkas ytterligare. Ökad tillgång till försökslägenheter behövs om boendekedjan ska fungera.

Prioriteringar

Ett relativt stort antal av de som har behov av stöd på grund av psykiatrisk problematik eller missbruk, blir pensionärer inom fem till tio år. Sannolikt kommer ett antal personer i denna målgrupp behöva heldygnsomsorg, vilket kommer att ställa nya kompetenskrav på personalen, bland annat inom hemtjänsten, när det gäller missbruk och psykiska sjukdomar.

Det ökade antalet, och allt fler blir äldre av de aktuella personerna med missbruksproblematik i Farsta, medför att alkoholrelaterad dödlighet kan komma att öka ytterligare. Utvecklingen mot ökade lokala skillnader i vårdbehov hos missbrukare gör att det kan finnas behov av att se över stadens fördelningsnycklar för missbruksvård. Detta innebär att det finns skäl att utreda om bland annat alkoholrelaterad dödlighet åter kan behöva finnas med som en variabel.

De mer omfattande komplexa vårdbehoven, där psykisk problematik ofta ingår, medför ett ökande behov av boendeinsatser. Det behövs ett utökat boendestöd och ett utvecklat samarbete med psykiatrin. Det utåtriktade uppsökande arbete som bedrivs i Hökarängen, fortsätter. Inriktningen är bland annat att aktivt söka upp, motivera och erbjuda stöd och hjälp till missbrukare i området.

Trots insatserna för hemlösa är behovet stort. Verksamheterna för hemlösa behöver utvecklas vidare. Fler boenden med olika boendeform behövs, bland annat behöver de yngre missbrukarna ett anpassat boende. Förvaltningen behöver få tillgång till fler försökslägenheter. För att förebygga hemlöshet behövs ett utökat

boendestöd. Det systematiska förebyggande arbetet för att förhindra vräkningar fortsätter.

Modell för förebyggande arbete

Stödet till vuxna missbrukare har präglats av att insatserna sätts in när problemen med bruk av droger och alkohol redan finns. Ett förebyggande angreppssätt behövs. Förvaltningens vuxenenhet bedriver nu ett mer uppsökande, motiverande och mobiliserande missbruksarbete, framför allt i Hökarängen. Det medför tidigare kontakt med personer som har riskbruksbeteende, där missbruket inte har fått alltför stora konsekvenser. Arbetssättet ger möjlighet att samla alla viktiga krafter som på olika sätt kan vara med och motverka missbruk och utslagning bland befolkningen i området. Förutom de individuella stödkontakterna ska det förebyggande arbetet bli mer grupporienterat och strukturinriktat, bland annat i samverkan med hyresvärdar, frivilliga organisationer och föreningar med mera i området. Syftet är att så långt möjligt påverka de riskfaktorer som finns i närmiljön. Faktorer som via forskning och erfarenhet visat sig bidra till att människor utvecklar olika problembeteenden. Detta arbete behöver vara långsiktigt och uthålligt och kommer att pågå under hela planperioden.

Socialpsykiatri

Fortsatt arbete behövs för att utveckla boendekedjan för att personer med psykisk funktionsnedsättning som nu bor mer tillfälligt i Hem för Vård eller Boende (HVB). Målet är att alla ska kunna erbjudas ett stadigvarande boende på hemmaplan med individuellt stöd.

Sysselsättningen till personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättning och lindrig utvecklingsstörning behöver förbättras. För den yngre gruppen med psykiska funktionsnedsättningar är det särskilt betydelsefullt med möjlighet till jobbcoachning och praktik på öppna arbetsmarknaden. För en del personer behöver även jobb/arbetspraktik kunna erbjudas på andra tider än kontorstid. Alternativen behöver anpassas efter individen och inte tvärtom och därför upparbetas kontakter med företagare i närmiljön för att åstadkomma ett mer varierat utbud. Därmed sprids även kunskap till företagen om vad målgruppen kan bidra med.

Samverkan med landstingspsykiatrin är en förutsättning för att kunna erbjuda bra boenden, boendestöd och sysselsättning för gruppen psykiskt funktionsnedsatta. Denna samverkan behöver vidareutvecklas. Särskilt är det arbetet med de gemensamma individuellt samordnade vårdplaneringarna som behöver utvecklas och förbättras. Gemensamma utbildningsdagar och metodseminarier för berörd personal inom landstinget och staden behövs.

Överföringen av barn och ungdomsären den till avdelningen vuxen behöver särskilt beaktas och rutinerna för detta ses över.

2.7 Stadsmiljöverksamhet

Nuläge- Analys

Fram till slutet av år 2010 arrangerade förvaltningen tillsammans med polisen trygghetsvandringar i utvalda stadsdelar. Uppslutningen av boende var marginell varför betydelsen av vandringarna var liten. I samband med Boendedialogen i Farsta strand och det utökade samarbetet med Familjebostäder genomfördes ett gemensamt trygghetsmöte. Polis, trafikkontoret, brandförsvaret, andra organisationer och boende medverkade. Mötesformen var mer effektiv och trygghetsproblemen kunde snabbt identifieras.

Under 2011 utvecklades mötesformen i andra stadsdelar genom att förvaltningen och trafikkontoret efter mötet gjorde en snabb okulär besiktning av framkomna synpunkter. Oftast rör frågorna trasig eller bristfällig belysning och behov av slyröjning. På så sätt kan problemen åtgärdas snabbt och medverkande ser ett resultat av mötet.

Sammantaget är det en liten del av de boende i stadsdelarna som deltar aktivt i trygghetsmöten. De som kommer på mötena är näst intill utan undantag äldre personer. De som rör sig ute sena kvällar, nätter och helger är främst yngre personer och deras intresse för traditionella möten är litet.

Formerna för trygghetsmöten kan utvecklas för att nå fler medborgare. En mer lockande mötesform för unga människor kan vara att medverka och komma med synpunkter via internet. Under några veckor per år planerar förvaltningen att lägga ut ett interaktivt trygghetsmöte på nätet för några utvalda stadsdelar per år. Parallellt med detta hålls ett traditionellt trygghetsmöte i stadsdelen.

Stadsbyggnadsstrategin för Tyngdpunkt Farsta, det vill säga Farsta centrum och delar av Larsboda och Farsta strand, beskriver de viktigaste planeringsfrågorna för hur Farsta centrum ska utvecklas till en tyngdpunkt i överensstämmelse med strategin i Stockholms översiktsplan – Promenadstaden. Utgångspunkten för arbetet är Farstas kvaliteter och förutsättningar. Ett mer levande Farsta kan uppnås med exempelvis tydligare sammankopplingar och förtätningar.

Övergripande strategier i stadsbyggnadsstrategin för Tyngdpunkt Farsta är:

- Kopplingar och samband
- Ett dynamiskt näringsliv
- En levande och expansiv mötesplats
- Stockholms nav för idrott och hälsa
- Farsta–Ett attraktivt boende
- Ett levande stadsliv

Satsningen på Tyngdpunkt Farsta kommer att ske successivt under många år. Stadsbyggnadsstrategin ska ligga till grund för kommande program- och planarbeten i området.

Förvaltningen kommer under perioden samarbeta med andra fackförvaltningar, näringsliv, bostadsbolag, organisationer med flera för att skapa ett mer levande Farsta. Nya förslag till detaljplaner ska gå i linje med framtagen stadsbyggnadsstrategi som kopplar samman områden och bidrar till en tätare stadsdel. Förutom ett attraktivt boende ska nya mötesplatser skapas och näringslivet främjas.

Farstas profilering som idrottsstadsdel är också en del av stadsbyggnadsstrategin och Söderortsvisionen. Under de kommande åren ska idrottssatsningen märkas i våra verksamheter och i närmiljön. Idrottsevenemang som Farstaloppet kommer följas av andra lokala evenemang med idrotts- och hälsoanknytning.

Samarbetet med bostadsbolagen har intensifierats i och med Söderortsvisionens Boendedialoger. Förvaltningen fortsätter sitt arbete med resultatet av boendedialogerna.

Park

Nuläge- Analys

Förvaltningen har genomfört inventeringar av underhållsbehovet på parkvägar, trappor och på konstruktionerna vid strandpromenaderna. Förvaltningen kan konstatera att underhållsbehovet är omfattande.

De senaste åren har ett flertal nya material såsom konstgräs och fallskydd av gummi börjat användas på spontanidrottsplatser och lekparker i större utsträckning. Eftersom de nya materialen ställer högre krav på skötsel för att bibehållas leder det till ökade kostnader. I vissa fall har materialen kort livslängd vilket leder till att de måste bytas ut inom en 5-10 års period efter nyanläggning.

Prioriteringar

Nybyggnation inom Farsta stadsdelsområde leder till att nya skötselytor tillkommer eller att skötseln av befintliga ytor förändras. Detta leder till att nya prioriteringar måste göras. Det är viktigt att framför allt nya ytor snabbt uppdateras i parkdatabasen.

Avtalet med nuvarande driftentreprenör löper ut 2012 och upphandling av parkskötseln i Farsta pågår för närvarande. Nya ytor och ökad prioritet på befintliga ytor kommer troligtvis att öka kostnaderna för driften inom området.

Underhållet av parkvägar och trappor bör prioriteras under kommande treårsperiod. För att överensstämna med cykelplanen för Stockholm utförs åtgärder i samarbete med trafikkontoret. I det nya avtalet för parkskötseln kommer skötseln anpassas till Farstas lokala parkplan.

2.8 Ekonomiskt bistånd

Nuläge- Analys

Antalet hushåll som beviljas försörjningsstöd har varit i stort sett oförändrat de senaste tre åren. Samtidigt som det totala antalet arbetslösa i Farsta har ökat något det senaste året, har antalet bidragshushåll med arbetslöshet förblivit oförändrat. Prognosläget är komplicerat och en stor osäkerhet råder om hur det ekonomiska biståndet kommer att utvecklas de närmaste åren. Många av bidragshushållen är långtidsberoende vilket kräver särskilda anpassade insatser.

Prioriteringar

Samarbetet med jobbtorget och arbetsförmedlingen fortsätter att utvecklas när det gäller de arbetslösa försörjningsstödstagare som står närmast arbetsmarknaden och saknar arbetshinder.

Andelen hushåll som är långtidsberoende av försörjningsstöd är jämförelsevis stort i Farsta. Ett strukturerat och förändringsinriktat arbete med de långtidsarbetslösa som står långt från arbetsmarknaden behövs. En effektiv samverkan med alla berörda behövs.

I samarbete med Skarpnäcks stadsdelsförvaltning planeras en särskilt utformad insats för sjukskrivna personer utan sjukersättning. Insatsen kommer att ske i projektform och medel kommer att sökas hos europeiska socialfonden (EFS). Projektets första fas innebär en förstudie av en metod för arbetslivsrehabilitering som inbegriper samverkan med bl.a. landstinget, arbetsmarknadsförvaltningen, arbetsförmedlingen och försäkringskassan. Det övergripande målet är att skapa metoder för förvaltningen att stödja personer med långvarigt försörjningsstöd och som efterfrågar stöd till annan försörjning. Det kortsiktiga målet är att deltagande personer genom den arbetslivsinriktade rehabiliteringen kan nå minst 25 procent arbetsförmåga i syfte att på detta sätt nå Jobbtorg resurs eller arbetsförmedlingens resurser för arbetsträning/arbetsrehabilitering. Det långsiktiga målet för intresserade personer som deltar i projektet är att de ska komma i arbete eller studier och på så sätt nå självförsörjning eller högre grad av självförsörjning.

2.9 Arbetsmarknadsåtgärder

Nuläge- Analys

Antalet arbetslösa i Farsta har ökat något det senaste året. Däremot har inte bidragshushållen med arbetslöshet ökat nämnvärt. Bland de arbetslösa bidragshushållen finns långtidsarbetslösa med behov av särskilt stöd. Som tidigare behövs att insatserna, bland annat arbetsträning, anpassas till varje sökandes särskilda förutsättningar och behov.

Prioriteringar

För att utveckla stödet till långtidsarbetslösa med sociala och medicinska problem ansöker stadsdelsförvaltningen hos Söderortsvisionen om medel till ett projekt för målgruppen. Projektidén är att i samverkan med arbetsförmedlingen och jobbtorg och i samarbete med Försäkringskassan utveckla ett lokalt arbets sätt med ökad möjlighet att ge ett mer individanpassat stöd.

2.10 Övrigt

Medarbetarna

Förvaltningen arbetar sedan 2007 strategiskt med att skapa attraktiva och hälsosamma arbetsplatser för Farstas cirka 1400 medarbetare. Arbetet vilar på fyra olika grundstenar: Sunt ledarskap, delaktighet och ansvar, hälsa och välbefinnande samt aktiv rehabilitering.

- Sunt ledarskap: Ständigt pågående kompetenshöjning av förvaltningens chefer.
- Delaktighet och ansvar: Medarbetare ska vara delaktiga och ges möjlighet att ta ansvar över sitt eget arbete genom att vara med i verksamhetsplanering och uppföljning.
- Hälsa och välbefinnande: Fokus på proaktivt hälsoarbete med syftet att förstärka hälsosfaktorer och minimera ohälsorisker bland medarbetarna.
- Aktiv rehabilitering: Systematisk och målmedveten satsning för att ge medarbetarna stöd i att komma tillbaka i arbete och därmed minska sjukfrånvaron.

Nuläge- Analys

Verksamhetens målsättning ska vara väl känd av alla anställda och medarbetarna ska ha en aktiv roll i verksamhetens utformning och i förverkligandet av beslutade mål och uppdrag. Föresatsen är att skapa en organisationskultur där medarbetarna finns i ett tydligt och begripligt sammanhang med möjlighet att påverka, ta ansvar och känna sig sedd och behövd. Det eftersträvade arbetsmiljöet förväntas ha en positiv inverkan på kvaliteten i utfört arbete, medarbetarnas arbetstillfredsställelse och därmed deras hälsa.

Förvaltningen ingår sedan 2010 i det av ESF-rådet (Europeiska socialfonden) beviljat projektet "Verksamhet och hälsa" vars syfte är att arbeta med delaktighet och individuellt ansvarstagande. Projektet avser utveckling inom tre områden, inflytande och ansvarstagande, chefsstöd samt arbetslivsutveckling och karriärväxling. Arbets sättet syftar till att medarbetarna ska ha förståelse, inflytande och eget ansvar över hur de vardagliga arbetssysslorna kopplas till organisationens mål, åtaganden och resultat vilket ställer krav på ett kommunikativt coachande ledarskap, tillsammans med ett utvecklat medarbetarskap. Genom projektet tränar chefer och medarbetare det nya arbets sättet/metoden som skapar lärande i arbetet genom den ständiga dialogen som förs vid planering, genomförande och resultatdialog. Resultatet i medarbetarundersökningen tyder på att Verksamhet och hälsa

samt arbetet med samverkan på arbetsplatserna har varit lyckade eftersom det är det område som får högst betygsindex. Arbetssättet/metoden ska i förlängningen tillämpas i alla förvaltningens verksamheter. Strävan är att gå från en organisation som identifierar sjukdom och rehabiliterar, till en organisation som snabbt undanröjer hälsorisker och förstärker hälsofaktorer.

Sedan cirka fem år tillbaka pågår ett intensivt arbete för att sänka sjukfrånvaron. Den totala sjukfrånvaron har under dessa år haft en positiv utveckling. 2011 visar dock statistiken att den nedåtgående trenden stannat av något. Antalet långtids-sjukskrivna medarbetare visar alltså en nedgång medan korttidssjukfrånvaron "1-14 dagar sjukdagar" och mellangruppen "dag 15-90 sjukdagar" visar marginella ökningar. Rutiner som stödjer arbetet med en aktiv rehabilitering har tagits fram i samarbete med företagshälsovård och försäkringskassan. Alla enheter har hälsoplaner som speglar hur enhetens hälsoarbete ska se ut på såväl grupp- som individnivå. I syfte att vitalisera och utveckla arbetsmiljöarbetet har en rutin för det systematiska arbetsmiljöarbetet tagits fram i samverkan med de fackliga organisationerna.

Fyra enheter inom förvaltningen kommer att under år 2012 pröva schemalagd friskvård, i olika varianter. En utvärdering av försöket får bestämma utvecklingen av insatsen för de kommande åren. Sjukfrånvaron kommer särskilt att följas och analyseras på enhetsnivå under år 2012.

Prioriteringar

De närmaste åren måste verksamhetsutvecklingen med delaktighet och ansvarstagande från medarbetarna fortsätta och utvecklas vidare (Verksamhet och hälsa). Arbetssättet bör användas inom hela organisationen för att höja kvaliteten i utförandet av förvaltningens tjänster.

Det pågående arbetet med att minska sjukfrånvaron kommer att fortsätta och nya metoder prövas för att skapa hälsofrämjande arbetsplatser. Korttidsfrånvaron kommer vara ett prioriterat område. Nya arbetssätt och arbetsmetoder berövas utvecklas.

Personalplanering och strategisk kompetensutveckling är områden som bör utvecklas så att personalresurserna används så optimalt som möjligt.

Ledarförsörjning

Nuläge- Analys

En chef ska skapa en effektiv verksamhet med goda resultat, driva förändringar samt entusiasmera och inspirera medarbetarna. För att klara kraven har alla förvaltningens chefer genomgått ett omfattande chefsutvecklingsprogram. Hälften av förvaltningens enhetschefer och biträdande enhetschefer, cirka 25 stycken har även genomgått en arbetsmiljöutbildning och har nu arbetsmiljöcertifikat. Löpande kompetensutveckling sker inom olika områden som exempelvis rekrytering och "det svåra samtalet".

En generationväxling närmar sig vad gäller chefer i förvaltningen. Medianåldern för enhetschefer är 56 år och för biträdande enhetschefer 55 år. 16 av förvaltningens 25 enhetschefer fyller 65 år inom en tioårsperiod, sex inom fem år. Cheferna besitter en hög kompetens inom sina verksamhetsområden och har efter att ha arbetat länge i staden en stor kunskap i stadens olika lednings- och styrningsdokument.

Prioriteringar

Strategier för att tillgodose kommande ledarförsörjning behöver tas fram. För att möta det framtida behovet av chefer kommer medarbetare i förvaltningen som bedöms som lämpliga att bli ledare uppmärksammas och erbjudas ett individuellt anpassat program där det bland annat ingår auskultation hos en erfaren och kunnig enhetschef. I programmet kommer det även ingå utbildning om förvaltningens olika verksamheter och ekonomi- och personalfrågor.

Inom den närmaste treårsperioden kommer chefernas kompetensutveckling fortsätta med fokus på att formulera tydliga mål och förväntade resultat. Den "röda tråden" planera, genomföra, följa upp och analysera ska genomsyra verksamheten. Alla chefer ska innan 2013 ha gått arbetsmiljöutbildningen och fått arbetsmiljöcertifikat. Påfyllnad av kompetens inom områden som kommunikation, bemötande, hälsofrämjande och coachande ledarskap är ständigt aktuellt och kommer ske löpande.

Farsta har ett fortsatt behov av stadens gemensamma rekryteringsutbildning för blivande förskolechefer.

Utvecklingsmodellen

Förvaltningen vill

- utveckla ett interaktivt trygghetsmöte på internet för att ge de grupper som inte kommer på traditionella trygghetsmöten en möjlighet att lämna uppgifter om problemområden och förslag till lösningar
- integrera projektet förskoleportalen med stadens IT-system
- lösa det omfattande behovet av fiberuppkoppling till förskolorna

Konkurrensutsättning

Nuläge- Analys

I nämndens plan för upphandling anges vilka verksamheter som ska konkurrensutsättas. Nämnden har lämnat nya direktiv vad gäller upphandling av parklekar och assistansverksamhet. I övrigt har förvaltningen genomfört upphandlingar i enlighet med fastställd tidsplan. Andelen upphandlad verksamhet i konkurrens är för närvarande 35 procent, vilket överensstämmer med kommunfullmäktiges mål. Förvaltningen räknar med att målet fortsättningsvis uppnås under planperioden.

En utmaning av nämndens verksamhet har inkommit de senaste tre åren. Utmaningen gällde Farsta gruppbestäder. Nämnden beslutade att inte anta utmaningen och beslutade därutöver att Farsta gruppbestäder tillsvidare ska kvarstå i kommunal drift. Intresset för personalövertagande av verksamhet har varit svagt bortsett från en avsiktsförklaring som inkom till nämnden våren 2011 avseende en hemtjänstenhet. Avsiktsförklaring återtogs som en konsekvens av att det stora flertalet medarbetare inte ställde sig positiva till att följa med till det nystartade företaget.

Prioriteringar

I nämndens årliga plan för upphandling anges vilka verksamheter som ska konkurrensutsättas. Nämnden har under året i sitt arbete att ta ställning till att förlänga eventuella avtal alternativt besluta om att återta verksamhet i egen regi.

3. Sammanfattande ekonomisk analys

Förvaltningens redovisade resultat i bokslutet 2011 var ett överskott om 7,1 mnkr efter resultatöverföring. Denna positiva budgetavvikelse innebär en minskad kostnadsvolym och därmed förbättrade förutsättningar inför 2012 och hela planperioden.

Budgetramarna för 2013, 2014 och 2015 är antagna av kommunfullmäktige i samband med beslutet om budget 2012 som fattades i januari 2012. Planerna grundar sig i sin tur på de prestationer som var aktuella våren 2011. Budgetramen för Farsta stadsdelsnämnd minskar något under planeringsperioden, prestationsförändringar undantagna.

Kostnader och intäkter under planeringsperioden				
Anslag (mnkr)	Budget 2012	Plan 2013	Plan 2014	Plan 2015
<i>Driftverksamhet</i>				
Kostnader	1 308,3	1 303,0	1 301,6	1 301,6
Intäkter	-38,1	-38,1	-38,1	-38,1
Summa stadsdelsnämnd netto	1 270,2	1 264,9	1 263,5	1 263,5
<i>Investeringsplan</i>	9,8	7,3	7,3	7,3

3.1 Drift

Förvaltningen har 2012 en nettoomslutning på 1 270,2 miljoner kronor.

Personalkostnaderna utgör cirka 40 procent av nämndens nettokostnader vilket motsvarar ungefär 590 mnkr.

Kundvals- och pengsystem finns inom ett flertal verksamhetsområden och innebär att prisökningar görs enligt avtalade indexuppräknningar. Med kommande förväntade löneökningar och med en uppräknning av hyror, varor och andra tjänster beräknas en kostnadsökning på cirka 33,5 miljoner för 2013. Denna kostnads-

ökning medför att förvaltningen löpande ser över och anpassar sin organisation. Ett stöd i detta arbete är de interna nätverken och arbetsgrupperna med controllers, personalkonsulter och utvecklingssekreterare.

Förskola

Antalet barn i förskoleålder ökar i stadsområdet och därmed också behovet av förskoleplatser. Utbyggnaden av förskoleverksamheten på grund av det ökade platsbehovet är en stor utmaning förvaltningen står inför under perioden.

Äldreomsorg

Antalet äldre över 80 år minskar enligt befolkningsprognoserna. Befolkningen mellan 65-79 år ökar men förväntas inte ha samma omvårdnadsbehov som de äldre åldersgrupperna.

Funktionsnedsättning

Inom området funktionsnedsättning har biståndsbedömningen utvecklats. Samtliga ärenden följs upp på detaljnivå för såväl kostnader och beslut. Detta arbete kommer att fortsätta under hela planperioden för att säkerställa att brukarna får det stöd och den hjälp som lagen säger. Beställarenheten har under flera år haft problem med att få en budget i balans och bedömningen är att dessa svårigheter kommer att fortsätta under planperioden.

Individ- och familjeomsorg

Inom individ- och familjeomsorgen kommer satsningen på öppenvård och stödboenden fortsätta under planperioden. Förvaltningen förutsätter att det fortsatt under planperioden kommer att avsättas medel centralt för verksamheter riktade mot hemlösa. Individ- och familjeomsorg för barn och unga har under flera år överskridit sin budgettilldelning enligt stadens fördelningsnycklar och förvaltningen bedömer att verksamheten kommer att ha svårt att uppnå en ekonomi i balans under planperioden.

En osäkerhetsfaktor är utvecklingen inom försörjningsstödet som ökade något under senare delen av 2011. Förändring av konjunkturen och andra myndigheters agerande gör att utvecklingen är svårbedömd.

Andelen verksamheter som drivs i stadsdelsförvaltningens egenregi minskar och ersättningen till utförarna bestäms i allt större utsträckning av kommunfullmäktige. En viktig del av beställarenheternas uppgifter är att säkerställa att rätt ersättning utgår till beställda insatser och att följa upp att beställda insatser utförs. När det gäller verksamhet som bedrivs i egen regi kommer arbetet med att sänka sjukfrånvaron fortsätta. Det krävs även fortsättningsvis effektiviseringar av administration och lokalutnyttjande.

3.2 Investeringar

Inom Farsta stadsdelsområde förslås följande parkinvesteringar att genomföras under perioden. Projekten har prioriterats i samråd med trafikkontorets stadsmiljögrupp. Prioriteringar har gjorts med Farstas lokala parkplan som underlag.

1. Upprustning av parkleken Farstaängen. Farstaängen är en bemannad parklek mellan Nynäsvägen och Färnebogatan i Farsta. Parkleken är den enda som är öppen sommartid i stadsdelsområdet. Projektet innebär upprustning av hela lekplatsen med lekredskap för fler åldersgrupper samt eventuell renovering av plaskdamm och nytt pumphus. En översyn av belysning ingår också.
2. Upprustning av parkleken Nybygget. Nybygget är en bemannad parklek vid Ramvägen i Gubbängen. Parkleken är utspridd över ett stort område och upplevs ödslig och tom. Målet är att samla ihop lekplatsen och skapa en bättre rumskänsla. En minskning av hårdgjorda ytor till fördel för grönytor. Komplettering av utrustning för att skapa ett bra utbud för fler åldersgrupper samt tillskapa ytor för spontanidrott.
3. Upprustning av Eklunds Hage i Sköndal. Lekplats mellan Tårtvägen och Krokanvägen i Sköndal. Som i andra nedlagda parklekar finns nu stora tomma ytor. Genom att koncentrera utrustningen på en mindre yta kan man skapa en bättre fungerande lekplats samt frigöra ytor för t.ex. bollspel. Målet är att skapa en kvarterslekplats för alla åldrar som på ett bättre sätt är integrerad med parken i övrigt.
4. Utveckling av lekplatsen Kryddboden i Hökarängen. Projektet ligger inom en befintlig lekpark. Platsen har tidigare varit parklek där byggnaden efter nedläggning av verksamheten rivits. De ytor som blivit tomma efter rivningen av huset är i behov av upprustning. Även anslutande ytor behöver ses över.
5. Nyanläggning av park vid kv Barnvakten (Stadsbudsvägen) i Hökarängen. Målet är att skapa en ny lekplats/mötespunkt i området. Den aktuella delen av Hökarängen saknar kvarterslekplats. En lekplats var planerad på platsen i samband med exploateringen vid Budbärvägen. Projektet blev aldrig av eftersom man i samband med byggnationen var tvungen att göra omfattande arbeten på grund av högt grundvatten i området.

3.3 Betydande projekt som inte är investeringar

Ej aktuellt.

4. Övriga redovisningar

5. Lokalförsörjningsplan

Farsta stadsdelsförvaltning har 338 aktiva inhyrningskontrakt. Cirka 90 av dessa avser försöks- eller träningslägenheter och 107 är enskilda lägenheter i servicehus eller i gruppbestäder. I Farsta vård- och omsorgsboende finns 79 boende och i övriga inhyrningsobjekt finns 496 andrahandshyresgäster.

5.1 Inledning

Förvaltningens samtliga verksamheter arbetar aktivt för bättre lokalsamordning och avveckling av lokaler som inte behövs. Detta är ett led i förvaltningens effektiviseringsarbete.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra faktorer som förändrar behovet av lokaler

Förskolan

En bostadsproduktion pågår i Farsta stadsdelsområde. Cirka 1 000 nya bostäder har färdigställts under de senaste åren och ytterligare drygt 1 400 nya bostäder kommer att byggas under perioden. Den planerade bostadsutbyggnaden innebär bland annat sammanlagt 667 i Sköndal, 350 på Larsboda strand, 380 i centrala Farsta, 180 lägenheter i Svedmyra, 70 i Hökarängen och ett antal vid Drevviken. Mindre förtätningsprojekt av bostäder finns även i Tallkrogen och Gubbängen.

Samtidigt sker det en generationsväxling, framförallt i stadsdelsområdet villa- och radhusbestånd. Farsta kommer att ha cirka 4 000 fler invånare 2015 enligt Sweco:s prognoser.

Vårdnadsbidraget har inte minskat behovet av förskoleplatser.

Beräknat platsbehov

År	Antal platser	Differens
2012	2300	
2015	2800	500

Äldreomsorg

Av Farstas befolkning är 17 procent 65 år eller äldre. 2015 och resten av decenniet beräknas andelen personer över 65 år vara densamma. Till 2015 uppgår befolkningsökningen av personer över 65 år till 169 och till 2020 blir det 602 fler personer över 65 år enligt Sweco:s prognos.

Cirka 557 äldre från Farsta har insatsen vård- och omsorgsboende, varav 340 inom stadsdelsområdet och 217 i andra stadsdelsområden eller kommuner. Behovet av vård- och omsorgsboende kommer att ligga kvar på samma nivå under perioden enligt Sweco:s prognos över äldreomsorgstagare 2010-2040, dock behövs en viss omstrukturering eftersom behovet av demensvård och korttidsvård ökar.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Under perioden 2013-2015 beräknas behovet av lägenhet i gruppboende öka med 15-20 personer och i serviceboende ökar behovet med cirka 15 personer.

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Under perioden 2013-2015 ökar behovet av boende enligt SoL för personer med psykisk funktionsnedsättning. Ytterligare 10-15 personer bedöms vara i behov av servicebostad eller gruppboende, cirka 25 personer behöver stödboende och antalet försöks- och träningslägenheter behöver utökas med cirka 25 lägenheter.

5.3 Kapacitet

Förskola

I stadsdelsområdet finns 37 förskolor med 2090 inskrivna barn i kommunal regi och 20 förskolor med 680 inskrivna barn i enskild regi. Det finns 36 privata dagbarnvårdare med sammanlagt 200 inskrivna barn. Den allmänna förskolan drivs i enskild regi och har 23 inskrivna barn.

Äldreomsorg

Antalet platser på kommunala vård- och omsorgsboenden inom Farsta stadsdelsförvaltning inklusive entreprenader.

	Antal platser 2011
Farsta vob	79
Edö gruppboende	51
Edö ålderdomshem	37
Postiljonen	96
Ängsö	13
Veckobo	11
Summa	287

Dessutom finns 148 lägenheter i Edö servicehus. Se vidare Boendeplan Östra Söderort, bilaga 2.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Det finns 50 lägenheter i stadsdelens gruppboendestäder enligt LSS och sju lägenheter för stödboende/särskilt anpassad bostad för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning insprängda i vanlig bostadsbebyggelse.

Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Socialpsykiatri har en gruppboende enligt SoL med 8 lägenheter och 23 lägenheter för stödboende.

Farsta stadsdelsförvaltning hyr för närvarande 63 tränings- och 21 försökslägenheter. Samarbetet med bostadsbolagen är gott.

FarstaSteget är en boendeform för hemlösa som förvaltningen driver i Farsta hotellhem. FörstaSteget som är ett introduktionsboende med åtta lägenheter har höjd tolerans för bristande kontinuitet i nykterhet. AndraSteget är ett stödboende och innehåller 21 lägenheter.

Administrativa lokaler

I samband med byte av förvaltningslokaler 2008 avvecklades lokaler och administration, individ- och familjeomsorg samt biståndsbedömning flyttade till gemensamma lokaler. Flytten innebar minskade lokalytor med knappt 24 procent, från 5102 till 3900 kvm. I lokalerna som utgör förvaltningens huvudkontor finns ett sammanträdesrum som används för både nämndsammanträden, internutbildningar och konferenser, vilket är kostnadsbesparande.

De fackliga organisationerna har fått en egen lokal på 81 kvm.

Lokalerna för förskoleadministration används av förskolechefer med ansvar för 4-10 förskolor. De ligger utspridda i stadsdelsområdet precis som förskolorna.

Lokaler för administration:

Storforsplan 36, 3900 kvm, 5 552 000 kr. Lokalerna innehåller cirka 180 arbetsplatser, varav drygt 35 personer arbetar med administration, samt sammanträdesrum och besöksrum.

Storforsplan 44, 288 kvm, 551 000 kr. 13 arbetsplatser samt datasal och sammanträdesrum. Arbetsplatserna används för administration av 2,5 personer, i övrigt av verksamhetschefer och projektledare. På fastighetsägarens begäran kommer denna lokal att lämnas till en annan hyresgäst under våren 2012 och ersättas av en något större lokal med lägre hyra per kvm.

Munkforsplan 33, 81 kvm, 126 000 kr. Fackliga organisationer, 5-6 personer.

Edö, Nordmarksvägen 82-84. Edö servicehus använder 70 kvm och har tre arbetsplatser för en servicehuschef, en biträdande chef och en samordnare. Edö gruppbestäder (demens) använder 30 kvm infattande två arbetsplatser för en chef och en biträdande. Edö vård- och omsorgsboende (ålderdomshemmet) använder 21 kvm och har två arbetsplatser för en chef och en samordnare. Dessutom finns en reception på 25 kvm som alla tre enheterna använder. Där arbetar en assistent.

Farsta vård- och omsorgsboende, Ekebergabacken 4, 68 kvm. Fyra arbetsplatser för tre chefer och en assistent. Kostnad: okänd på grund av ny fastighetsägare och hyra av minder lokalytor.

Hemtjänsten har fyra lokaler för närvarande: på Edö, på Dejegatan 9, på Gubbängstorget 118 och på Nykroppagatan 2. Sammanlagt används 92 kvm med åtta arbetsplatser varav fyra är för cheferna. Kostnad: 96 784 kr.

Postiljonen, Veckobo och Ängsö är äldreboenden som drivs på entreprenad.

Förskolecheferna har flyttat sin administration till mindre lokaler utanför förskolorna.

Tallkrogsvägen 66, 196 kvm, 139 000 kr. Fyra arbetsplatser som används av en förskolechef och tre biträdande.

Gubbängstorget 117, 106 kvm, 106 000 kr. Fyra arbetsplatser som används av en förskolechef, två biträdande och en assistent.

Pepparvägen 32, 85 kvm, 92 000 kr. Tre arbetsplatser som används av en förskolechef och två biträdande.

Bengt Bagares Gränd 4, 96 kvm, 152 000 kr. Tre arbetsplatser som används av en förskolechef, en biträdande och en pedagogisk handledare.

Larsbodavägen 40, 105 kvm, 93 000 kr. Fyra arbetsplatser som används av en förskolechef och tre biträdande.

Nordmarksvägen 5, 85 kvm, 94 000 kr. Tre arbetsplatser som används av en förskolechef och två biträdande.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förskolan

Befolkningsutvecklingen i Farsta stadsdelsområde överstiger tidigare Sweco-prognoser. Under 2011 tillkom elva nya förskoleavdelningar i paviljonger och i skollokaler för att tillgodose behov som inte var kända när lokalförsörjningsplanen för 2011-2013 upprättades.

Två av dessa avdelningar används för evakuering under renovering av förskolor med fuktskada från grunden. Dessa kan senare användas som ett platstillskott.

Under 2012 planeras ytterligare förskoleavdelningar. För att kortsiktigt tillgodose platsbehovet byggs befintliga lokaler om och/eller byggs paviljonger för kommande år.

För närvarande pågår följande ombyggnader som ska vara klara under året:

- en avdelning i en villa som hyrs av Stiftelsen Stora Sköndal,
- kvarter Tebrödet (Stora Sköndal), etapp 1. 90 barn. Byggstart 2011. Inflyttning ht 2012.
- två avdelningar i en före detta butiklokal på Filipstadsbacken,
- en avdelning genom tillbyggnad av en paviljong på förskolan Ången i Gubbängen,
- en avdelning i en före detta hemtjänstlokal på Dejegatan 9,
- en avdelning i en före detta fritidsgårdslokal på Brunskogsbacken 22.

Under perioden kommer det att behövas flera nya förskolor på grund av pågående och planerad bostadsproduktion.

Följande förskolor planeras eller är under utredning:

Sköndal:

- Stora Sköndal, etapp 2. Planarbete pågår. 4-6 avdelningar.
- Stiftelsen Stora Sköndal planerar nybyggnation vid Sköndalsvägen 103. Inom området finns två förskolor, den ena drivs i enskild regi och har ett hyreskontrakt med Stiftelsen. Den andra som drivs i kommunal regi ägs av SISAB och är byggd på mark arrenderat av Stiftelsen. Stiftelsen har sagt

upp båda förskolorna. Beslut av Farsta SDN att projektera en förskola med sex avdelningar i före detta vårdbyggnad inom Stiftelsens område.

- kvarter Terriern 2, utredningsskiss tas fram av SISAB.

Centrala Farsta:

- Värmlandsvägen-Pepparvägen, fem avdelningar. SISAB har fått markanvisning. Detaljplaneändring är nödvändig. Ansökan överlämnades till stadsbyggnadskontoret april 2011. Planhandläggare har inte utsetts.
- Hästhagsskolan. I samarbete med idrottsförvaltningen, fastighetskontoret och SISAB utreds möjligheten att bygga en ny förskola på den gamla idrottsplanen bredvid Hästhagsskolan.
- Färnebogatan. Peab bygger 180 lägenheter i flerfamiljsfastigheter inom Telias område. Nämnden har anmält behov av 3-4 avdelningar förskola i dessa hus.

Tallkrogen:

- kvarter Juryn, tre avdelningar. Beslut inriktningsärende Farsta sdn. Bygglov beviljades februari 2012. Inflyttning ht 2013.

Tallkrogen/Svedmyra:

- förskolan i kvarter Reket, Enskedevägen 188 i Svedmyra, ligger inom ett område som exploateras för bostadsbyggande. Förskolan är i dåligt skick och en annan lämplig tomt har anvisats för att bygga en ny förskola om sex avdelningar. Klar 2013-14.

Gubbängen:

- ansökan om markanvisning på tomt utmed Gubbängsvägen, angränsande till Gubbängsskolan, 4-6 avdelningar.

30 förskoleavdelningar finns för närvarande i paviljonger med tillfälligt bygglov. Paviljonger har uppförts på förskoletomter, på parkmark eller på skolgårdar. Tillfälligt bygglov kan efter lagändring endast beviljas i tio år. Förvaltningen kommer därför i samråd med stadsbyggnadskontoret inventera vilka paviljonger som skulle kunna beviljas permanent bygglov. Under perioden kommer de tillfälliga byggloven att löpa ut för förskolan Håven med två avdelningar och förskolan Ängen med tre avdelningar (efter den tillbyggnad som planeras under våren 2012).

Utbildningsförvaltningen har anmält behov av att överta en paviljong med två avdelningar vid Sköndalsskolan och en paviljong med två avdelningar vid Sandåkraskolan. Om möjligt kommer paviljongerna att överlämnas till utbildningsförvaltningen.

Många av förskolorna i Farsta stadsdelsområde är gamla och har omfattande behov av renovering. Flera är byggda med platta på mark och ett växande problem är inträngande fukt från grunden. De flesta av dessa förskolor uppvärms med direktverkande el. Det finns ett stort behov av en övergripande översyn av konsekvenser ur såväl ekonomisk som verksamhetsmässig aspekt om dessa gamla förskolor ska renoveras eller rivs och ersätts av nya.

Äldreomsorgen

Den ena huskroppen på före detta Farsta sjukhem, hus A, har återlämnats till hyresvärden vid årsskiftet. Farsta vård- och omsorgsboende bedriver sin verksamhet för 79 personer i hus B. Lokalerna är inte tidsenliga och ett alternativ måste hittas eftersom behovet av äldreboendeplatser kommer att kvarstå. En dialog om framtida inriktning, renovering och eventuell ombyggnad av Edö äldreboende pågår.

Hemtjänstverksamheten omorganiseras till två enheter och kommer att finnas på Nykroppagatan i Centrala Farsta och Gubbängstorget i Gubbängen. Det innebär att lokaler frigörs på Edö och Dejegatan 9.

All biståndsbedömd dagverksamhet kommer att bedrivas på Edö för ett utökat samarbete och bättre lokalutnyttjande.

Öppna mötesplatser för seniorer kommer att finnas i aktivitetshuset Tuben i Farsta Centrum och i 49:an i Fagersjö.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning inkl. socialpsykiatri

En gruppbostad med 6 lägenheter planeras i Hökarängen i flerfamiljshus som Peab bygger. Intresse har anmälts för en gruppbostad i Stora Sköndal etapp 2 och för insprängda lägenheter på Färnebogatan.

För gruppen med psykisk funktionsnedsättning behövs fler boenden som ett alternativ till boende på Hem för vård och boende (HVB). Förvaltningen kommer även att anmäla intresse för ett antal lägenheter i det planerade bostadsbygget vid Larsboda strand (Drevviken) där minst 350 lägenheter ska inrymmas. Dock är planen inte klar och det är därför oklart om lägenheterna blir inflyttningsklara inom planperioden.

5.5 Kostnadsutveckling

Förskola

Förskolornas hyreskostnad uppgår till cirka 27,5 mnkr under 2012. Farsta har många gamla förskolelokaler med relativt låg hyreskostnad. I samband med nyproduktion ökar hyrorna. Utbyggnaden av förskoleverksamheten kommer att innebära en ökad hyreskostnad på cirka 12 mnkr under perioden.

Äldreomsorg

Lokalkostnaden inom äldreomsorgen är under innevarande år budgeterat till cirka 35 mnkr. Av detta utgör cirka 15 mnkr nettohyreskostnaden för stadsdelen och cirka 20 mnkr är hyresinkomst för andrahandsuthyrningen.

Den nya hyran för Farsta vård- och omsorgsboende har ännu inte reglerats, men kommer att medföra en kostnadsminskning eftersom nuvarande verksamhet bedrivs i mindre än halva före detta sjukhemsytan. I budget för 2012 har detta beaktats.

Micasas nya ramavtal kommer att innebära en viss kostnadsökning.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning inkl. socialpsykiatri

Det finns ännu ingen möjlighet att beräkna kostnadsutvecklingen när nya grupp- bostäder tillkommer. Den allt högre åldern hos många av vuxenhetens och socialpsykiatrins klienter bedöms kunna medföra ökade vårdbehov och därmed ökade kostnader.

5.6 Övrigt

Ej aktuellt.

Bilagor

1. Förvaltningsunderlag 13 sdn18
2. Boendeplan Östra Söderort